

числа сж кратки. Всѣка държава си изготвя своя класификация, като държи смѣтка за характера на националното си стопанство. До сега още не е изготвена една международна номенклатура, каквато е, напр., номенклатурата за причинитѣ на умиранията, или за професиитѣ и пр. Въ това отношение едва сега се правят опити и се проучва въпроса, да се изработи единъ, тъй да се каже, международенъ списъкъ на стоки, за които всички държави да събиратъ сведения за сръднитѣ пазарни цени на едро. Като едно начало въ това отношение може да се приеме инициативата на Международния земеделски институтъ въ Римъ, състояща се въ изучаване на индекснитѣ числа за ценитѣ на земеделскитѣ произведения. Въ резултатъ на разискванията въ Икономическия комитетъ на сжщия Институтъ се е приело следното решение:

„Комитетътъ смѣта, че извличането на индекснитѣ числа отъ резултатитѣ на статистическия изследвания съставлява едно твърде полезно помощно сръдство, съ което тѣзи последнитѣ могатъ да се поставятъ въ услуга на нуждитѣ на конюнктурнитѣ изследвания. Следователно, той препоръчва на Института да се заеме съ този въпросъ. Институтътъ ще изучи, доколко сръдствата, съ които разполага, му позволяватъ да публикува индекснитѣ числа за ценитѣ на земеделскитѣ продукти и на известни елементи на посѣпване на производството, било че той самиятъ ги съставя, било че използва онѣзи индекси, които сж установени отъ други институции. Въ втория случай, той ще покаже произхождението на тѣзи числа-индекси на ценитѣ и ще се стареа да ги координира“.

Невъзможността да се установи една единствена номенклатура и общи индексни числа, които да служатъ за международни сравнения, е заставила Международниятъ земеделски институтъ да събере и изложи последователно извършеното по тоя въпросъ до сега отъ отдѣлнитѣ държави, съ целъ това изложение да послужи за сравнение и база за по-нататъшни изучавания¹⁾.

Съ огледъ да се пресмѣтнатъ групови и общи индексни числа, въ Франция се събиратъ сведения за сръднитѣ пазарни цени за 126 отдѣлни стоки, групирани както следва:²⁾

I. Земеделски и хранителни произведения.

1. Отъ растителенъ произходъ;
2. Отъ животински произходъ.

II. Индустиални произведения,

1. Минерали и метали;
2. Текстилни произведения;
3. Сурови и обработени кожи;

4. Химически произведения и тлъстини;
5. Каучукъ;
6. Хартии;
7. Дърво;
8. Варъ, циментъ, тухли, стъкла.

За сжщата целъ въ Полша е възприета следната номенклатура:

1. Мѣстни храни отъ растителенъ произходъ;
2. Храни отъ животински произходъ;
3. Колониални храни;
4. Дърво;
5. Текстилни произведения;
6. Каменни вжглища;
7. Метали;
8. Разни.

Въ тия 8 групи влизатъ 73 отдѣлни стоки¹⁾.

Броятъ на тия стоки и въ другитѣ държави не е много голѣмъ. Така, напр., въ Белгия тѣ възлизатъ на 128, въ Дания — 118, въ Испания — 74, въ Швеция — 160, въ Швейцария — 118, въ Чехославия — 69, въ Италия, споредъ проф. Vachi — 138, а споредъ официалната статистика — 125, въ Англия, споредъ Board of Trad — 150, а споредъ The Economist 58, въ С.-А.С. Щати, споредъ проф. Yrving Ficher — 200, а споредъ Bureau of Labor Statist — 550 и пр.²⁾.

Индексни числа. Събиранитѣ сведения за сръднитѣ пазарни цени даватъ възможность, преди всичко, да се проследи тѣхната промѣна въ временно отношение и да се констатира тенденцитѣ, по които тѣ се развиватъ, ако действително има такива тенденции. По-лесно тия последнитѣ се проследяватъ, когато се изразятъ въ процентно отношение самитѣ сръдни пазарни цени за две или повече последователни времена или моменти. Въ общия случай, установената цена за началния или единъ по-раншенъ моментъ се приравнява на едно кръгло число, напр. 100, 1,000 и пр., и се търси процентното, промилно и пр. измѣнение до взетия следующъ моментъ. Алгебрически току-що казаното процентно измѣнение на дадена сръдна пазарна цена за две последователни времена може да се представи по следния начинъ: ако на избрана стока а, сръдната пазарна цена за началния моментъ t_0 е p_0 , а за последующъ нѣкой моментъ t_1 съответната цена е p_1 , тогава процентното измѣнение ще бжде $\frac{p_1}{p_0} \cdot 100$. Друго яче изразено, това процентно измѣнение представлява отношението на цената отъ последующия моментъ къмъ тая отъ предшествующия, умножено на кръглото число 100. Едновременно съ това трѣбва да се забележи, че тъкмо сжщото отношение, което за по-нагледно представяне и по-лесно

¹⁾ Гл. Nombres-indices des prix des produits agricoles et autres nombres-indices des prix intéressant l'agriculture. 1930, р. XI. Издание на Международния земеделски институтъ.

²⁾ Гл. статията „Essai d'un indice pondéré des prix de gros en France“, отъ L. Dugé de Bernonville, печатана въ Bulletin de la Statistique générale de la France et du Service d'observation des Prix, tome XVII, fascicule I. 1928.

¹⁾ Гл. студията на E. Szturm de Sztrem „Nouvel indice des prix de gros de l'Office central de Statistique“, помѣстена въ „Revue trimestrielle de statistique“, t. IV, fascicule I. 1927, р. 176 и следующитѣ, официално издание на Централния статистически институтъ въ Полша.

²⁾ Спр. Bulletin mensuel, X, 1930, официално издание на Международния статистически институтъ.